

Keresztes László

Bevezetés a mordvin nyelvészetbe

Debreceni Egyetemi Kiadó
Debrecen University Press
2011

Tartalom

Előszó	5
 1. A mordvin nép és nyelv: jelen és múlt	
1.1. A nyelvjárások és az irodalmi nyelvek	11
1.2. A mordvin nyelvtörténet korszakai	12
1.2.1. Előmordvin kor	13
1.2.2. Ősmordvin kor	14
1.2.3. Ómordvin kor	14
1.2.4. Középmordvin kor	14
1.2.5. Az irodalmi nyelvek kora	15
1.3. Összegzés	16
 2. Hangtan: fonetika és fonológia	
2.1. Magánhangzók	17
2.2. Mássalhangzók	18
2.3. Morfológiai alternációk	19
2.4. Szótag	23
2.5. Prosódia és hangsúly	23
 3. Hangtörténet: a hangrendszer változásai	
3.1. Az ómordvin kori magánhangzó-rendszer rekonstrukciója	25
3.1.1. A mordvin magánhangzó-rendszer kialakulása	28
3.1.1.1. A magánhangzó-rendszer hangsúlyos, első szótagi változásai	29
3.1.1.2. A magánhangzó-rendszer hangsúlytalan szótagi változásai	33
3.1.2. Hangsúly	35
3.2. Az ómordvin kori mássalhangzó-rendszer rekonstrukciója	36
3.2.1. A zöngésségi korreláció kialakulása	41
3.2.2. A réshangok változásai	44
3.2.3. A szibilánsok és affrikáták kérdése	47
3.2.4. A lágyisági korreláció kialakulása	50
3.2.5. Szórványos változások	54
3.3. A mássalhangzó-rendszer fejlődése	55
3.4. A hangtörténeti elemzések tanulságai	59

4. Alaktan: a morféimák kapcsolódása és története

4.1. A névszók	61
4.1.1. A főnévragozás.....	62
4.1.1.1. Határozatlan ragozás	63
4.1.1.2. Határozott ragozás	68
4.1.1.3. Birtokos személyragozás	70
4.1.2. A melléknévek	73
4.1.3. A névmások.....	73
4.2. Az igék.....	75
4.2.1. Az igeragozás	76
4.2.1.1. Határozatlan (alanyi) ragozás.....	76
4.2.1.2. Határozott (tárgyas) ragozás.....	80
4.2.1.3. Tagadó ragozás.....	87
4.2.1.4. A névszók predikatív ragozása.....	88
4.2.2. Laza szerkesztésmód, felcserélhető toldalékok.....	91
4.2.3. Összefoglalás: a mordvin nyelv toldalékolásának sajátosságai...	92
4.3. Az igenevek	93

5. Mondattan: a szintagmák és a szintaxis

5.1. A szintagma szintje.....	95
5.1.1. A névszói szintagma	95
5.1.2. Az igei szintagma.....	97
5.1.3. A határozós (adverbiális) szerkezet	99
5.2. A mondat szintje.....	102
5.2.1. Az egyszerű mondat.....	102
5.2.1.1. A mondat fő részei	102
5.2.1.2. A tárgy szerkezet.....	103
5.2.1.3. A szintaktikai viszonyok szerveződése	104
5.2.2. Az igeneves szerkezetek	105
5.2.3. Az összetett mondat	106

6. A szókincs rétegződése és eredete

6.1. Ősi szókészlet	107
6.1.1. Uráli eredetű (PU) réteg	107
6.1.2. Finnugor eredetű (FU) réteg.....	108
6.1.3. Finn-permi eredetű (FP) réteg	109
6.1.4. Finn-volgai eredetű (FV) réteg.....	110
6.1.5. Volgai eredetű szavak	111
6.2. Jövevényszavak	111
6.2.1. Indoeurópai / árja (iráni) jövevényszavak.....	111
6.2.2. Balti jövevényszavak	112
6.2.3. Török jövevényszavak.....	113
6.2.3.1. Bolgár-török (csuvas)	113
6.2.3.2. Tatár	113
6.2.4. Orosz jövevényszavak.....	114
6.2.5. Vándorszavak	118
6.2.6. Ismeretlen eredetű szavak	118
6.3. Mordvin névtan	119
6.3.1. Személynevek	119
6.3.2. Helynevek	120
6.4. Szóalkotás.....	122
6.4.1. Képzett szavak	122
6.4.2. Szóösszetételek	122
6.4.3. Szóteremtés, affektív szavak	123
6.4.4. Neologizmusok	123

7. Utószó: a mordvin nép és nyelv jövője

Irodalom.....

A betűk hangértéke

A rövidítések feloldása.....